

Elizabeth Taylor, allesbehalve een zondagsschooljufvrouw

De Tijd 5 augustus 2016

Erik Ziarczyk

Een dijk van een roman schrijven over een schrijfster van sentimentele pulpboeken. De 'andere' Elizabeth Taylor etaleert haar onberispelijke smaak in de vergeten parel 'Angel'.

Heel haar leven bleef ze de naamgenote van de actrice die wereldwijd furore en fortuin maakte met haar films en turbulente liefdesleven: Elizabeth Taylor. De gelijknamige schrijfster werkte intussen in de marge aan een klein maar rijk oeuvre dat bij haar dood twaalf romans en vier bundels met korte verhalen telde. De titel van haar biografie had dan ook als titel: 'The Other Elizabeth Taylor'.

De 'andere' Elizabeth Taylor (1912-1975) is een van de vele vergeten literaire parels die de jongste jaren opduiken. Bij de kleine Nederlandse uitgeverij Karmijn verscheen recent haar roman uit 1957: 'Angel', de eerste Nederlandse vertaling van een werk van Taylor. Uitgeefster Wilma Seijbel is niet aan haar proefstuk toe: eerder al introduceerde ze de schitterende Penelope Fitzgerald ('De blauwe bloem', 'De boekhandel') in de Lage Landen.

'Angel', dat zich ruwweg in de eerste helft van de 20ste eeuw afspeelt, draait rond Angelica 'Angel' Deverell. Zij groeit op boven de kruidenierswinkel van haar moeder, een weduwe die haar enige dochter verwent. Taylor zet in het begin de dan 15-jarige Angel meteen neer als een fantaste die haar omgeving het ene na het andere verzonnen verhaal opdist. Ze beslist schrijfster te worden en pent in een rotvaart haar debuut neer, terend op haar tomeloze verbeelding.

Gedrocht

Dat debuut, 'The Lady Irania', is een best-seller, al sabelt de literaire kritiek de roman neer als een sentimenteel gedrocht. Taylor heeft haar hoofdpersonage duidelijk gebaseerd op de schrijfsters die in het victoriaanse Engeland furore maakten met hun melodramatische romans. Een van hen, Marie Corelli, komt even ter sprake bij Taylor. 'In mijn optiek schrijft Miss Corelli als een zondagsschooljuffrouw', merkt Angel laatdunkend op wanneer haar gevraagd wordt een favoriete auteur te noemen.

Angel rijgt de successen aan elkaar en het geld stroomt. Maar het gebrek aan erkenning steekt. 'Haar ijdelheid was in verwarring gebracht door de manier waarop haar boek was ontvangen. Er waren geen trompetten achter de wolken vandaan gekomen die lovend 'genie' of 'meesterwerk' hadden geschald.' Wat zeker niet helpt, zijn de tal-loze fouten in haar romans. Angel laat in haar debuut bijvoorbeeld een champagnefles openen met een kurkentrekker.

Die flater is veelzeggend voor Angels opvatting van literatuur. Nadat ze haar eerste roman bij elkaar heeft gepend, merkt ze op: 'Ervaring vormde op haar 16de een overbodig en meestal verwarrend obstakel voor haar verbeelding.' Niet gehinderd door feitenkennis blijft ze jaar in, jaar uit sentimentele romans publiceren waarin edellieden en wulpse dienstmeiden figureren in kastelen en landhuizen.

De schrijfster Hilary Mantel noemde Angel ooit 'de hogepriesteres van de pulp'. Maar, schreef ze ook, 'Elizabeth Taylor is een schrijfster van onberispelijke smaak'. Haar roman 'Angel' is een meesterwerk dat slechts langzaam zijn geheimen prijsgeeft. Het verhaal is vrij rechtlijnig: de opkomst en val van een populaire schrijfster. Maar Taylor tilt dat drama op door haar eigenzinnige stijl, met rake, vaak humoristische observaties. En tegelijkertijd laat ze veel onuitgesproken, waardoor de lezer de ruimte krijgt.

Communiste

Angel is een curieus hoofdpersonage, dat met haar arrogante onverschilligheid en misplaatste zelfvertrouwen eerder afkeer opwekt. Toch lijkt Taylor ook iets van zichzelf in Angel te hebben gestoken. De schrijfster was een overtuigde communiste en geeft haar personage iets revolutionairs mee. 'Velen waren geschokt door wat in die tijd 'onverbloemd' werd genoemd en door haar gebrek aan religieus gevoel - want in haar boeken liet ze alleen dwazen en huichelaars in God geloven.'

Het is geen toeval dat Taylor haar roman begint in de nadagen van het victoriaanse tijdperk. Terwijl Angel blijft vasthangen in haar kasteelfantasieën, verandert de wereld om haar heen. De middenklasse komt op, de adel boet aan macht in. Veelzeggend is het feit dat Angel uiteindelijk Paradise House koopt, het landgoed waar haar tante ooit nog dienstmeid was. Die tante is nog van het gezagsgetrouwe 'Upstairs, Downstairs'-type, terwijl Angel vindt dat iemand zijn of haar eigen lot bepaalt.

Zoals de adel verarmt, gaat het ook bergaf met Angel. In Paradise House sluit ze zich af, omringd door een kleine hofhouding. Het geld is op en Angel denkt de rekeningen te kunnen betalen door haar leveranciers een gesignde roman te schenken. In haar verkrotte Paradise House sterft ze ook. "Ik ben Angel Deverell", zei ze, en de woorden klonken luid en triomfantelijk, en echoden door de kamer.'

Op de achterflap van mijn Engelse editie staat een citaat van de schrijfster Elizabeth Jane Howard - die trouwens ook eens een vertaling verdient, bijvoorbeeld van haar uitstekende 'The Beautiful Visit'. 'Hoe zeer benijd ik elke lezer die haar voor het eerst tegenkomt', zegt Howard over haar collega. Zo is het ook. Lees 'Angel', maak kennis met 'de andere Elizabeth Taylor' en verlang naar meer.